

DOI: <https://doi.org/10.36719/2663-4619/90/55-60>

Aygün Hüseynova
Azərbaycan Dillər Universiteti
aygunhuseynovaa555@gmail.com

TƏHSİLDƏ SOSIAL MEDIA VƏ RƏQƏMSAL VASİTƏLƏRDƏN İSTİFADƏ

Xülasə

Bu gün yaşadığımız həyatı informasiya kommunikasiya texnologiyaları olmadan təsvir etmək qeyri-mümkündür. İlk öncə, informasiya kommunikasiya texnologiyalarının və sosial şəbəkələrin yaradılmasında əsas məqsəd müxtəlif insanlar arasında ünsiyyət formalaşdırmaq olsa da, günümüzdə sosial media vasitələri həyatımızın hər bir sahəsinə təsir göstərməkdədir. Bu sahələrdən biri və ən mühümü də təhsil sektorudur. Xüsusilə, son illər ərzində, həm bütün dünyada, həm də ölkəmizdə mövcud olmuş pandemiya şəraiti sosial media vasitələrinin təhsil sistemindəki əhəmiyyətini bir daha sübut etdi. Tədris prosesində sosial media və rəqəmsal vasitələrdən istifadə şagird və tələbələrin tənqidi təfəkkür və yaradıcılığının artmasına, qarşılıqlı əlaqə və əməkdaşlığın qurulmasına təşviq edir, onların öz bilik, bacarıq və təcrübələrini başqa insanlarla bölüşməyə həvəsləndirən kommunikativ mühit yaradır. Sosial media vasitələri şagird və tələbələrə təlim prosesində öyrəndikləri məlumat, bilik və bacarıqları sinifdən kənar mühitdə tətbiq etmək şansı verir, onların şəxsi gücünü tanımağa kömək edərək tənqidi təfəkkürlərini işə salır.

Açar sözlər: sosial media, rəqəmsal texnologiya, internet, təhsil, sosial şəbəkə

Aygun Huseynova
Azerbaijan University of Languages
aygunhuseynovaa555@gmail.com

The use of social media and digital tools in education

Abstract

It is impossible to describe the life we live today without information communication technologies. First of all, although the main purpose of creating information communication technologies and social networks is to form communication between different people, today social media tools affect every area of our life. One of these areas and the most important is the education sector. In particular, the pandemic conditions that have existed throughout the world and in our country in recent years have once again proven the importance of social media tools in the education system. The use of social media and digital tools in the teaching process encourages the growth of students' critical thinking and creativity, the establishment of interaction and cooperation, and creates a communicative environment that encourages them to share their knowledge, skills and experiences with other people. Social media tools give pupils and students the chance to apply the information, knowledge and skills learned in the learning process outside the classroom, helping them to recognize their personal strengths and enable their critical thinking.

Keywords: social media, digital tools, internet, education, social network

Giriş

Texnoloji və informasiya inqilabı XXI əsrin ən mühüm hadisəsi hesab olunur. Bu inqilab sosiallaşma, coğrafi sərhədlərin, sinfi və etnik fərqlərin aradan qaldırılmasına töhfə verdiyi üçün həyatın bütün sahələrinə toxunur və mədəniyyətlərin qarışmasına, eləcə də dünyada baş verən hadisələrin izlənməsinə səbəb olur. Sosial media vasitələri də gündəlik həyatımıza daxil olan bu kimi texnoloji inkişafın nəticələrindən biridir. Sosial şəbəkələrin yaradılmasında əsas məqsəd ayrı-ayrı fərdlər arasında sosial ünsiyyət formalaşdırmaq olsa da, daha sonra sosial şəbəkələr həyatımızın hər bir sahəsinə toxunmağa başladı və öz əhatə dairəsini saysız-hesabsız şəkildə

genişləndirdi. Hal-hazırda sosial şəbəkələr vasitəsilə istənilən mədəni, sosial, siyasi və iqtisadi fəaliyyətlərlə məşğul olmaq əlçatandır.

Sosial media vasitələrinin əhəmiyyətli dərəcədə təsirinə məruz qalan sahələrdən biri də təhsil sektorudur. İldən-ilə kompüter texnologiyalarının təhsilə təsiri nəinki artır, hətta ənənəvi təhsil formalarını belə sıxışdırır. Xüsusilə də, son illər ərzində həm bütün dünyada, həm də respublikamızda mövcud olmuş pandemiya şəraitində sosial media vasitələri və rəqəmsal texnologiya təhsildə nə qədər əvəzsiz bir yerə malik olduğunu bir daha sübut etdi. Gündən-günə yeni proqram platformaları və xidmətləri, video, səs faylı və rəqəmsal media formatları meydana çıxır, tədris materialının təqdim edilməsi imkanları genişlənir, şagird, tələbə və müəllimlər kompüter texnologiyaları və internetdən təkcə ünsiyyət vasitəsi kimi deyil, həmçinin, öyrənmə və idraki fəaliyyət vasitəsi kimi istifadə edir.

Qloballaşan, müasir dünyamızda internetin istər gündəlik həyatımızın müxtəlif sahələrində, istərsə də təhsildəki əhəmiyyəti danılmazdır. Tələbələrin biliklərinin artırılması məqsədilə dərslərdə müasir texnologiyalar, o cümlədən internetdən istifadə edilməsi olduqca mühümdür. Bunun üçün də, kompüter biliklərinə sahib olan, internetdə işləməyi bacaran, texnoloji savada sahib müəllimlərin yetişdirilməsi lazımdır. Çünki internet təhsilə o zaman müsbət təsir göstərir ki, tələbə internetdə işləməyi, məlumatların axtarılması və seçilməsi bacarıqlarına sahib olsun. Bu bacarıqlar isə tələbələrdə müəllimlər tərəfindən formalaşdırılır və inkişaf etdirilir.

Facebook, Twitter, WhatsApp və digər sosial şəbəkələr təhsil prosesində istifadə edilən və tətbiq olunan ən mühüm üsullardan hesab olunurlar, çünki onlar tədris prosesində iştirak edən tərəflərin məlumat, bilik və bacarıq əldə etməsinə imkan verən strategiyalara əsaslanan, təhsil modelləri təqdim edən, ünsiyyətə imkan yaradan çevik virtual mühit və platformalardandırlar. Bundan əlavə, sosial şəbəkələr müasir texnologiyalar və onların sonrakı inkişafı ilə işləmək bacarığına malik olan müəllimlər nəslinin hazırlanmasına, eləcə də bu bacarıqların daha geniş ictimaiyyətə açılmasına kömək edirlər.

L.A.Bexheti, təhsil sistemində sosial media vasitələrindən istifadənin əsas səbəblərini sadalayır:

- Sosial media vasitələri təlim prosesində tədris və öyrənməni dəstəkləyir, ədalətliyə və inklüzivliyə töhfə verir, kurs məzmununun keyfiyyətini və əlçatanlığını yaxşılaşdırmaq üçün ali təhsil müəssisələrində təhsilin keyfiyyətini artırır.
- Sosial media vasitələri tələbələrə rəqəmsal məzmun yaratmaq və onu onlayn dərc etmək imkanı verir, tələbələrin və müəllimlərin birgə faydalana biləcəyi istifadəçi tərəfindən yaradılmış məzmunun geniş resursunu artırır, həmçinin müstəqil öyrənməyə təşviq edir.
- Sosial media vasitələri tələbə və müəllimləri birləşdirən, onlara öz biliklərini paylaşmağa və eyni zamanda müəyyən maraq sahəsində xüsusi və məqsədyönlü biliklərə çıxış əldə etməyə imkan verir.
- Sosial media vasitələri müəyyən tapşırıq, layihə və ya ortaq məqsəd üzrə şagirdlər, tələbələr və müəllimlər arasında əməkdaşlığı mümkün edir, resursları birləşdirir və ümumi məqsəd istiqamətində çalışan bir qrup insanın təcrübəsini toplayır (Falhumaid, 2020: 468).

P.J.Crowley də təhsildə sosial mediadan istifadə etməyin əsas xüsusiyyətlərini aşağıdakı kimi xarakterizə edir:

1. Sosial media tələbələrə öz hekayələrini həm sinif daxili, həm də sinifdən kənar paylaşmaq üçün imkanlar təqdim edir.
2. Sosial media tələbələrə təlim prosesində öyrəndikləri məlumat, bilik və bacarıqları sinifdən kənar mühitdə tətbiq etmək şansı verir.
3. Sosial media tələbələrə şəxsi gücünü tanımağa kömək edir, onların tənqidi təfəkkürünü işə salır (Falhumaid, 2020: 468-470).

Aparılan başqa bir araşdırma isə, veb səhifə və sosial şəbəkələr (məsələn, Facebook) vasitəsilə öyrənmənin əlverişli üsullardan biri olduğunu hesab edir, çünki sosial şəbəkələr qarşılıqlı əlaqə, əməkdaşlıq, məlumat və resurs mübadiləsi üçün əlçatandır. M.N.Amin və başqaları bildirirlər ki, sosial media vasitələri fəallığın artmasına və tənqidi düşünməyə təşviq edir (Amin, Hasnan and

Besar, 2020: 1). H.Ajjan və R.Hartshorne kimi tədqiqatçılar hesab edirlər ki, sosial şəbəkələr kursun məzmun və qiymətləndirilməsinə, mədəniyyətlərarası kontekstdə dil öyrənilməsinə. şəxsiyyət ifadəsinə və rəqəmsal savadlılığa müsbət təsir göstərir, marjinal qruplar üçün həmyaşid dəstəyini və ünsiyyəti artırır (Ajjan and Hartshorne, 2008: 71). Çarlz Stüart Universitetində (Avstraliya) Müəllimlər Kitabxanası üzrə mühazirəçi E.Herrinq bildirir ki, internet həm müəllimlər, həm də tələbələr üçün sadəcə əyləncə vasitəsi kimi qəbul edilərsə, biz onun potensialından öz xeyrimizə istifadə etmək fürsətini boşa vermiş olarıq (McCarroll and Curran, 2013 : 2).

Bloq. Bloq və viki kimi xarici veb proqramları tələbələrə söhbətə cəlb edən sosial şəbəkələrdir. Sadalanan sosial şəbəkələr tələbələrin təcrübələrini tərtib etməyə və biliklərini başqa insanlarla bölüşməyə həvəsləndirən kommunikativ mühit yaradır. Son tədqiqatlar, müxtəlif vasitələrin dəyərini araşdıran və müəllimləri xarici dil öyrənməsi üçün çox uyğun ola biləcək rəqəmsal vasitələrlə təmin edən veb-əsaslı tətbiqlərlə tədris üzərində davamlı düşünməyə ehtiyac olduğunu aşkara çıxardı. Tədris prosesində ingilis dilində veb-əsaslı tətbiqlərdən istifadə müəllimlərin yanaşmalarında və istifadə etdikləri metodologiyada əsaslı dəyişikliklərlə nəticələnir. Bəzi müəllimlər xarici dil dərslərində tələbələrin motivasiyasını və qarşılıqlı əlaqəsini artırmaq üçün texnologiyadan istifadə edirlər, lakin yenə də ənənəvi tədris rejiminə sadıq qalan çoxlu müəllimlər var. Bu səbəbdən sosial platformaların tətbiqi təhsil sisteminə inteqrasiya olunmuş və tədris təcrübəsində öz dəyərini üzə çıxarmışdır.

M.Pur “Sinifdə sosial mediadan istifadə” adlı kitabında bloqun tərif, qurulması prosesi və öyrənmə faydaları kimi müxtəlif aspektləri, həmçinin sinif fəaliyyəti üçün ideyaları qeyd edir (Poore, 2013). Bloq istifadəçilərə keçmiş müxtəlif mövzular, jurnallar və müxtəlif mövzularda yazılar üçün xüsusiyyətlər təqdim edən virtual yazı paylaşma platformasıdır. Təlim prosesində bloq yaratmaq üçün istifadəçi ümumi bloq qaynaqlarını seçə bilər:

- Blogger.com. İstifadəçilərin ehtiyaclarını dəstəkləməyi asanlaşdıran funksional alətlərə malik veb saytdır. Əgər istifadəçinin Gmail-i varsa, o, Blogger saytına daxil ola bilər.
- Tumblr.com. Gənc tələbələrin istifadə edə biləcəyi əlverişli veb sayt hesab olunur, çünki çox sadə struktura malikdir. Məsələn, onun şərh yazmaq xüsusiyyəti yoxdur və etiket bulud xidməti yoxdur. Bu kimi xüsusiyyətlər, bloq sosial şəbəkəsində heç bir təcrübəsi olmayan tələbələr üçün ən yaxşı seçimdir və onlara bloggerliyə başlamada istifadə etmək üçün yaxşı bir nümunədir.
- Wordpress.com. Çox inkişaf etmiş bloq vasitəsidir və bloq yazmaqda yüksək effektivliyə malik təcrübəli tələbələr üçün yaxşı vasitədir.

Kidblog.orgis Wordpress-ə əsaslanan xidmətə bənzəyir, lakin o, məktəb tələbələri üçün onların məxfiliyini qoruyan təhlükəsiz mühit yaratmaq üçün nəzərdə tutulmuşdur. Beləliklə, müəllimlər tələbə e-poçt ünvanından istifadə etmədən sinif bloqu qura bilərlər.

Müəllim xüsusi bloqdan istifadə etmək qərarına gəldikdə, o, hesab yaratmalıdır. Sonra o, iki bölmədən ibarət bloq yarada bilər. Birinci hissə ictimaiyyət üçün nəzərdə tutulmuş “Ön səhifə”dir, ona görə də birinci hissəyə ziyarətçilər baxa bilərlər. İkinci hissə “İdarəetmə Paneli”dir, burada bloq sahibi bloqda istədiyini yazıb dərc edə bilər.

Vikikitab və dərslilər. Vikikitablar birgə yazı üçün virtual məkan yaratmağı qarşısına məqsəd qoyan yazı mediası layihəsidir. Hər kəsin redaktə etmək üçün istifadə edə biləcəyi açıq məzmunlu dərslilərdir. “Vikidərslilər dərslik konsepsiyasında əsaslı dəyişikliyi qeyd edən dərsliyi inkişaf etdirmək və yaymaq üçün viki texnologiyasından istifadə etməklə yazılmış dərslilərdir. Vikidərslilər dərsliyin, elektron kitabın və vikinin atributlarını özündə birləşdirir. Bu hibrid konstruksiyalar e-kitabların və vikilərin verdiyi üstünlüklərdən istifadə edərsə və dərslilərin bəzi məhdudiyyətlərini təkmilləşdirərsə uğur qazanacaqdır” (Ravid, Kalman and Rafaeli, 2008: 8).

M.Pur öz kitabında sinifdə viki istifadə ilə bağlı bir çox üsul təklif edir:

- Müəllimlər viki istifadə üçün bələdçi sənəd kimi istifadə edə bilərlər. Müəllimlər viki kurs proqramı, tapşırıqlar və tədris təlimatını keçə bilər.
- Müəllim tələbələrdən qrup şəklində işləməyi və müəyyən mövzu ətrafında bir viki qurmağı xahiş edə bilər.

- Müəllimlər tələbələrin müzakirə bacarıqlarını artırmaq üçün tələbələrdən viki müzakirə forumundan istifadə etməyi xahiş edə bilirlər.
- Müəllimlər tələbələrdən Vikipediya yeni buraxılış haqqında məqalə yazmağı xahiş edə bilirlər.
- Müəllimlər tələbələrə tez-tez verilən suallar və ya lüğətlər şəklində müəyyən mövzu haqqında məlumat mənbəyi tərtib edə bilirlər.

Müəllimlər tələbələrə zəncirvari hekayələr yaratmağı tapşırmaqla onların yaradıcılığını təkmilləşdirə bilirlər. Onlar, tələbələrə cüt-cüt yerləşdirə və hər bir cütdən növbə ilə xəyali hekayələr yazmağı xahiş edə bilirlər (Poore, 2013: 70).

Facebook. Facebook müəllimlər və onların tələbələri arasında qarşılıqlı əlaqəni yaxşılaşdırmaq üçün faydalı mənbələrdən biri hesab olunur. Facebook həm müəllimlər, həm də şagird və tələbələr üçün akademik şəraitə təsir göstərir. Facebook tələbələrə ev tapşırıqlarını yerinə yetirməyə təşviq edir, xarici dillərin öyrənilməsinə asanlaşdırır və dil bacarıqlarının öyrənilməsinə müsbət təsir göstərir. Bu sosial şəbəkə, tələbələrin sosial davranışlarını yaxşılaşdırmağa kömək edir. B.Hamilton aşkar etmişdir ki, Facebook yeniyetmə oxucuları və nəşirləri birləşdirmək və onlar arasında ədəbiyyat dairələrini artırmaq üçün uyğun mühit yaradır (Hamilton, 2019: 14). G.Blattner və M.Fiori vurğulayır ki, Facebook xarici dil öyrənənlər arasında rəqabəti inkişaf etdirir və onlara təsadüfi lüğətləri öyrənməyə kömək edə bilər (Blattner, Fiori, 2009: 17). D.Şafhauzer müəyyən edir ki, Facebook və digər sosial şəbəkələr dil öyrənənlər arasında ünsiyyət məhdudiyətini aradan qaldırır və onlara ünsiyyət üçün məlumatları araşdırmağa kömək edir (Schaffhauser, 2009: 13). Facebook sosial şəbəkəsindən tələbələrin təlim prosesində iştirakını artırmaq üçün etibarlı təlim mühiti kimi istifadə edilə bilər.

Facebook-un öyrənmə vasitəsi kimi müsbət təsirləri qeyd edilsə də, onun bəzi mənfi cəhətləri də vardır. Məsələn, bəzi universitet tələbələri universitet işçilərinin profillərinə daxil olmalarını məhdudlaşdırıblar və tələbələrin virtual və ənənəvi ofis saatlarından istifadə etməsində ciddi fərq olmadığını bildirirlər. Digər tərəfdən, Facebook şagird və tələbələrin yazı yazmaq üçün istifadə etdiyi proqramdır, lakin bu, şagird və tələbələrin təhsil mühitində yazdıqları akademik yazı ilə eyni deyil. Tələbələr ünsiyyət üçün Facebook, bloqlar və Twitter-də qeyri-rəsmi mətn yazır. Amma məktəb və universitetlərdə tələbələr məşq etmək üçün yazır, onlar akademik yazı bacarıqlarını inkişaf etdirirlər.

WhatsApp. L.Çetinkayanın araşdırmasının nəticələri sübut edir ki, dərslər prosesində tələbələrin WhatsApp istifadəsinin həm müsbət, həm də mənfi cəhətləri kifayət qədər çoxdur (Çetinkaya, 2017). L.Çetinkayanın araşdırması bir neçə kurslar üzrə həyata keçirilmişdir. Onun araşdırmasına əsasən müəyyən olunmuşdur ki, WhatsApp sosial şəbəkəsi xarici dil öyrənənlər üçün dəstəkləyici bir texnologiya hesab olunur. Dil öyrənənlərin şəkili mesajlardan istifadəsi onların xarici dili öyrənməsi üçün daha təsirli vasitə ola bilər. WhatsApp sosial şəbəkəsinin mənfi xüsusiyyətlərinə gəldikdə isə, aparılan araşdırma göstərmişdir ki, bu sosial şəbəkəyə əsaslanan dil öyrənmə şüursuz ola və zərərli dostluqlarla rastlaşma ehtimalı müəyyən edilə bilər. Tədris prosesində bu kimi sosial şəbəkələrdən istifadə edərkən ilk olaraq müəllimlər sosial şəbəkədən istifadəni bilməli və onlardan düzgün istifadəni tələbələrə öyrətməlidirlər (Falhumaid, 2020: 469-470).

S.Manca və M.Ranieri tərəfindən aparılan araşdırma göstərir ki, sosial media və ya rəqəmsal mediadan istifadə daha stimullaşdırıcı və həvəsləndiricidir (Falhumaid, 2020: 470). Tədris və öyrənmə üçün sosial medianın tətbiqləri olduqca faydalı hesab olunur. Müəllimlər və tələbələr tərəfindən qəbul edilə bilən bəzi variantlar S.Manca tərəfindən sinif, qrup işi, fikir mübadiləsi və davamlı müəllim təhsili üçün xüsusi icmalar kimi təqdim olunur (Falhumaid, 2020: 470). İcma resursları videoların, keçidlərin, sənədlərin, mətn və ya səsli mesajların daxil edilməsinə imkan verir. Sosial şəbəkələr kimi əməkdaşlıq məkanından istifadə etməklə müəllim öz növbəsində tələbələr arasında mətn yazmaq bacarığı, yazıda inkişafı təkmilləşdirmək, mövzu ilə bağlı araşdırma aparmaq, rəy bildirmək və debat təşkil etmək kimi aspektləri təkmilləşdirmək imkanı əldə edir.

Müasir təhsilin tendensiyalarından biri innovativ təhsil texnologiyalarının tədris prosesinə getdikcə daha çox inteqrasiyasıdır, lakin bu, heç də multimedia proqramlarından hər hansı

istifadənin uğurlu təlim nəticələrinə gətirib çıxaracağı anlamına gəlmir. Əksinə, indi müəllimlər və pedaqoqlar innovativ təhsil texnologiyalarını seçərkən həmişəkindən daha çox diqqətli olmalı və bu texnologiyaların ən səmərəli şəkildə həyata keçirilməsinə imkan verəcək prinsiplərə əməl etməlidirlər (Gordon, 2004). Məsələn, tədris vasitəsi kimi kifayət qədər yaxşı qurulmuş PowerPoint təqdimatları, texnologiyadan istifadə etməklə öyrənmənin effektivliyini artırmağa imkan verən prinsipləri nəzərə alınmayan zaman, onlardan istifadə həmişə effektiv olmur. Belə ki, M.Miller innovativ texnologiyalardan istifadə üçün zəruri olan aşağıdakı prinsipləri nəzərə alır və diqqətləri bu prinsiplərə cəlb edir:

- **Signal prinsipi (Signaling Principle).** Bu prinsipə əsasən, tədris prosesində materialın yalnız ən vacib tərəfləri xarici dil müəllimləri tərəfindən vizual olaraq vurğulanmalıdır.
- **Məkan yaxınlığı prinsipi (Spatial Contiguity Principle).** Bu prinsipdə deyilir ki, materialın daha yaxşı mənimsənilməsi üçün mətni və təsviri bir-birinə mümkün qədər yaxın yerləşdirməli, qrafiklərdən istifadə edərkən mətni onların ən əhəmiyyətli hissələrinin olduğu yerə yerləşdirilməlidir.
- **Müvəqqəti yaxınlıq prinsipi (Temporal Contiguity Principle).** Bu prinsipə əsasən, təsvirlər və izahatlar qrafiklərin və şəkillərin nümayişi ilə eyni vaxtda daxil edilməlidir, çünki hətta kiçik vaxt dövrləri də istənilən nəticənin əldə edilməsinə mane olacaqdır.
- **Seqment prinsipi (Segmenting Principle).** Çətin materialı izah edərkən və ya mövzu ilə yaxşı tanış olmayan tələbələrlə işləyərkən material daha qısa seqmentlərə ayrılmalı, həmçinin, tələbələrin bir seqmentdən digərinə keçmə sürətinə nəzarət etməyə imkan verilməlidir.
- **Təlimdən əvvəl prinsip (Pretraining Principle).** Tələbələr təqdimatda istifadə olunacaq terminologiya ilə tanış deyillərsə, əsas anlayışları ətraflı izah etmək üçün ayrıca modul yaradılmalıdır.
- **Modal prinsip (Modality Principle).** Əgər mətndə texniki terminlər yoxdursa və ya tələbələr başqa dildə danışan deyillərsə, qrafik təsvirlər mətn deyil, audio müşayiəti ilə dəstəklənsə, şagirdlər materialı daha yaxşı yadda saxlayarlar (Miller, 2014: 155).

Nəticə

Beləliklə, “Təhsildə sosial media və rəqəmsal vasitələrdən istifadə” adlı məqalədə göstərilən nümunələr, aparılan tədqiqatlar bir daha sübut edir ki, tədris prosesində sosial media və rəqəmsal vasitələrdən istifadə şagird və tələbələrin tənqidi təfəkkür və yaradıcılığının artmasına, qarşılıqlı əlaqə və əməkdaşlığın qurulmasına təşviq edir, onların öz bilik, bacarıq və təcrübələrini başqa insanlarla bölüşməyə həvəsləndirən kommunikativ mühit yaradır. Həmçinin, qlobal kompüter şəbəkəsinin resurslarından və informasiya kommunikasiya texnologiyalarından istifadə mədəniyyətlərarası ünsiyyətin inkişafına xidmət edir, tələbələrə onları maraqlandıran elmi, peşə və sosial mövzulara dair məlumatların tapılmasına əhəmiyyətli dərəcədə kömək edir. Aparılan araşdırmalar şagird, tələbə və müəllimlərin təlim prosesində sosial media vasitələri və rəqəmsal texnologiyalardan tək-cə ünsiyyət vasitəsi kimi deyil, həmçinin öyrənmə və idraki fəaliyyət vasitəsi kimi istifadə edə biləcəklərini sübut edir.

Ədəbiyyat

1. Falhumaid, K.H. (2020). Qualitative Evaluation: Effectiveness of Utilizing Digital and Social Media in Education. *Utopia y Praxis Latinoamericana*, vol.25, pp.465-475.
2. Amin, M.N., Hasnan, A.S., and Besar, N.N. (2020). The Utilization of Web 2.0 for Knowledge Sharing: The Case of Tertiary Education in Brunei Darussalam. In *Handbook of Research on Managerial Practices and Disruptive Innovation in Asia*, pp.1-25.
3. Ajjan, H. and Hartshorne, R. (2008). Investigating faculty decisions to adopt Web 2.0 technologies: Theory and empirical tests. *The internet and higher education*, 11(2), pp.71-80.

4. McCarroll, N., Curran, K. (2013). Social Networking in Education. *International Journal of Innovation in the Digital Economy*, 4(1), pp.1-15.
5. Poore, M. (2013). *Using Social Media in the Classroom*. Replika press.
6. Ravid, G., Kalman, Y.M., and Rafaeli, S. (2008). Wikibooks in higher education: Empowerment through online distributed collaboration. *First Monday*, 5(3).
7. Hamilton, B. (2009). Young adult literature. *Library media Connection*, 28(3), p.14-15.
8. Blattner, G., Fiori, M. (2009). Facebook in the language classroom: Promises and possibilities. *Instructional Technology and Distance Learning, (ITDL)*, 6(1), p.17-28.
9. Schaffhauser, D. (2009). Boundless opportunity. *T.H.E. Journal*, 36(9), pp.13-18.
10. Chetinkaya, L. (2017). The impact of WhatsApp use on success in education process. *International Review of Research in Open and Distributed Learning*, 18(7).
11. Gordon, L. (2004). *The Internet and Young Learners*. Oxford University Press.
12. Miller, M.D. (2014). *Minds online: Teaching effectively with technology*. Cambridge, Massachusetts: Harvard University Press.

Göndərildi: 20.02.2023

Qəbul edildi: 29.04.2023